

Cyngor Sir Ynys Môn

Adroddiad Craffu

Pwyllgor:	Pwyllgor Craffu Corfforaethol
Dyddiad:	10/04/2025
Pwnc:	Arolygiaeth Gofal Cymru: Llythyr Gwirio Gwella Gwasanaethau Oedolion a Chynllun Gweithredu – Adroddiad Cynnydd
Cadeirydd Craffu:	Y Cyngorydd Douglas Fowle

1. Pwy fydd deiliad y portffolio / swyddog arweiniol sy'n cyflwyno'r adroddiad?

Enw	Rôl
Y Cyngorydd Alun Roberts	Aelod Portffolio ar gyfer Gwasanaethau Oedolion
Arwel Owen	Pennaeth Gwasanaethau Oedolion

2. Pam y gofynnir i'r Pwyllgor Craffu ystyried y mater.

Ar gais y Pwyllgor Craffu Corfforaethol yn dilyn archwiliad Arolygaeth Gofal Cymru. Gofynnodd y Pwyllgor Craffu yn ei gyfarfod ar 16^{eg} Hydref 2024 i swyddogion ddarparu adroddiad ffurfiol i'r Pwyllgor mewn 6 mis ar y cynnydd a wnaed wrth weithredu'r rhaglen waith ôl-arolygu.

3. Rôl y Pwyllgor Craffu ac argymhellion

- ☐ Er gwybodaeth
- ☐ I'w nodi
- ☒ Er sicrwydd
- ☐ Er argymhelliad i'r Pwyllgor Gwaith

Argymhelliad(ion):

R1: Gofynnir i'r pwyllgor adolygu a chraffu ar y cynnydd a wnaed wrth weithredu'r rhaglen waith ôl-arolygu.

4. Sut mae'r argymhelliad(ion) yn cyfrannu at amcanion Cynllun y Cyngor?

Pwrpas y rheoleiddiwr annibynnol Arolygiaeth Gofal Cymru (AGC) yw:

- 1) cynnal swyddogaethau ar ran Gweinidogion Cymru i ddarparu sicrwydd ynghylch ansawdd a diogelwch gwasanaethau.
- 2) penderfynu pwy all ddarparu gwasanaethau.
- 3) archwilio a gyrru gwelliant gwasanaethau rheoledig a gwasanaethau cymdeithasol awdurdodau lleol.
- 4) cynnal adolygiadau cenedlaethol o wasanaethau gofal cymdeithasol.
- 5) cymryd camau i sicrhau bod gwasanaethau yn bodloni gofynion deddfwriaethol a rheoleiddio.
- 6) ymateb i bryderon a godwyd am wasanaethau gofal cymdeithasol a gofal plant.

Gall yr holl waith mae'r Gwasanaethau Cymdeithasol yn ei wneud gael ei gysylltu'n uniongyrchol ag un o'r chwe amcan strategol yng **Nghynllun y Cyngor 2023-2028**.

“Gofal cymdeithasol a lles: darparu'r gwasanaeth cywir ar yr adeg iawn”.

Cefnogir ymhellach gan y Meysydd Blaenoriaeth Allweddol a nodwyd yn y **Cynllun Moderneiddio Strategol Gwasanaethau i Oedolion**:

1. Cydweithio i fod yn Ynys Oed Gyfeillgar – trwy weithgaredd ataliol.
2. Trawsnewid Gweithgareddau Dydd – parhau gyda symudiad positif i gynnal Gweithgareddau Dydd mewn lleoliadau cymunedol .
3. Gwasanaethau Tai a Chefnogaeth (anableddau dysgu) - Uchafu a moderneiddio stoc 'Tai gyda Chefnogaeth' i sicrhau effeithiolrwydd.
4. Gwasanaeth Ysbaid (anabledd dysgu) – adnabod a datblygu darpariaeth newydd pwrpasol.
5. Tai Gofal Ychwanegol - datblygu tai gofal ychwanegol er mwyn cynyddu'r cyfleon i bobl fyw yn annibynnol yn eu cymunedau yn hirach.
6. Cartrefi Preswyl y Cyngor – cyfeirio adnoddau staff a chyllid i ddarpariaethau fforddiadwy a mwy cost effeithiol sy'n cwrdd ag anghenion.
7. Datblygu gwasanaeth ariannol gynaliadwy.

5. Themâu craffu allweddol

Themâu allweddol y dylai'r Pwyllgor Craffu ganolbwyntio arnynt:

1. Mae llawer o ofynion cynyddol ar Wasanaethau Oedolion, ac mae ymateb i'r holl ofynion yn her gyson o ystyried adnoddau cyfyngedig.
2. Mae pwysau a galw cynyddol e.e. yn ystod misoedd y gaeaf yn effeithio ar y gallu i ddarparu gwasanaethau.
3. Pa ffocws mae'r adran yn ei ddarparu ar wasanaethau ataliol.

4. Pa heriau fydd yn dod o newid demograffig.
5. A ellir cynnal y gwelliannau mewn proses a chofnodi yn ystod ac ar ôl newid system gyfrifiadurol cofnodi achosion y gwasanaethau cymdeithasol.

6. Pwyntiau allweddol / crynodeb

Cefndir:

Cafodd yr Adran Gwasanaethau Cymdeithasol (Gwasanaethau Plant a Theuluoedd ac Oedolion) eu harolygu gan Arolygiaeth Gofal Cymru (AGC) 10-14 Hydref 2022 fel rhan o'u Harolygiad Adolygiad Gwerthuso Perfformiad (AGP) arferol.

Nododd yr adroddiad AGC feysydd cryfder, arfer da a datblygu gwasanaeth ac nid oedd yn tynnu sylw at unrhyw feysydd o risg sylweddol na materion diogelu.

Cynhaliwyd yr ymweliad Gwiriad Gwella diweddaraf gan AGC rhwng 24^{ain} a 26^{ain} Mehefin 2024, gan ganolbwyntio ar y cynnydd a wnaed yn y meysydd a gafodd eu hadnabod ar gyfer gwella yn ystod AGP ym mis Hydref 2022.

Mae'r Llythyr Gwella yn adrodd:

CRYNODEB - GWASANAETH OEDOLION

1. Mae tîm arwain cryf yng ngwasanaethau oedolion Cyngor Sir Ynys Môn, sydd wedi cyflwyno newidiadau cadarnhaol a'u rhoi ar waith. Mae'r tîm arwain yn ymwybodol o feysydd y mae angen eu hatgyfnerthu ymhellach.
2. Mae'r ymarferwyr yn disgrifio aelodau'r tîm arwain fel unigolion gweladwy, hygyrch a chefnogol. Disgrifir hefyd ddiwylliant y gwasanaeth fel diwylliant iach a chadarnhaol, gyda pholisi drws agored yn cael ei hyrwyddo'n gyson.
3. Mae mwy o sefydlogrwydd yn y timau staff, ac ymhlith timau'r darparwyr cymorth cartref a chartrefi gofal. Mae hyn wedi arwain at wasanaeth gwell a mwy amserol i'r bobl.
4. Mae'r gwasanaeth wedi parhau i elwa ar gymorth corfforaethol a gwleidyddol.

Canfyddiadau a thystiolaeth allweddol

Cyflwynir canfyddiadau allweddol ac enghreifftiau o dystiolaeth isod yn unol â phedair egwyddor Deddf Gofal Cymdeithasol a Lles Cymru 2014. *Sylwch nad oedd CIW wedi adolygu unrhyw feysydd o dan y bedwaredd egwyddor, Partneriaethau gan nad oedd unrhyw feysydd i'w gwella o dan y pennawd hwn yn PEI 2022.*

POBL-

Cryfderau

1. Mae'r rhestrau aros ar gyfer asesiadau gwaith cymdeithasol wedi lleihau'n sylweddol. Mae trefniadau clir ar waith bellach ar gyfer monitro rhestrau o'r fath, gyda'r awdurdod lleol yn cysylltu â phobl sy'n aros i gael asesiad fel mater o drefn i holi ynghylch eu diogelwch a'u llesiant.
2. Mae'r rhestrau aros ar gyfer gwasanaethau therapi galwedigaethol yn uchel o hyd. Fodd bynnag, mae'r trefniadau wrth y drws ffrynt wedi cael eu hatgyfnerthu yn ddiweddar
3. Ar y cyfan, mae'r prosesau ar gyfer cyfathrebu â phobl wedi gwella.
4. O ran cysylltu â'r gwasanaeth, dywedodd mwyafrif yr ymatebwyr (68%) i arolwg pobl a gyhoeddwyd gennym ei fod yn 'hawdd iawn' neu'n 'hawdd', gydag ychydig (18%) yn nodi nad yw'n 'hawdd nac yn anodd', ac ychydig arall (14%) yn nodi ei fod yn 'ddim yn hawdd' neu'n 'anodd iawn'. Mae gwasanaethau drws ffrynt plant ac oedolion bellach wedi'u cydleoeli, gan ddarparu mwy o wydnwch yng ngallu'r gwasanaeth i ymateb i bobl, sydd wedi cyfrannu at welliant yn safon a phrydlondeb cyfathrebu â phobl.
5. Mae canlyniadau ein harolwg hefyd yn dystiolaeth bod y rhan fwyaf o bobl yn fodlon â'r ffordd o gyfathrebu. Er enghraifft, dywedodd 96.5% o'r ymatebwyr eu bod yn cael eu trin ag urddas "bob amser" neu "y rhan fwyaf o'r amser", a dywedodd 89% eu bod yn teimlo eu bod wedi gwrandao arnynt "bob amser" neu "y rhan fwyaf o'r amser."
6. Yn unol â'r Cynllun Darparu Gwasanaethau, mae'r gwasanaeth wedi ehangu ei adnoddau i hyrwyddo'r opsiwn taliadau uniongyrchol sy'n ymarfer cadarnhaol. Gwelwyd tystiolaeth bod taliadau uniongyrchol yn cael eu trafod â phobl fel opsiwn iddynt ei ddefnyddio i ddiwallu eu hanghenion cymwys. Mae nifer y bobl sy'n cael taliadau uniongyrchol wedi cynyddu.

Meysydd i'w Gwella

1. Mae tystiolaeth o lais a dewis pobl mewn asesiadau a chynlluniau gofal a chymorth yn anghyson o hyd. Mae enghreifftiau da lle ceir cyfeiriadau amlwg at ddymuniadau, teimladau a chanlyniadau pobl. Mewn enghreifftiau eraill, mae llais a dewis unigolion yn gyfyngedig ac nid yw'n glir.
2. Mae enghreifftiau o wasanaeth eirioli yn cael ei gynnig yn briodol i bobl. Mae'n amlwg bod pobl yn cael budd o wasanaeth eirioli proffesiynol annibynnol, gan gynnwys yng nghydestun materion diogelu. Fodd bynnag, nid yw'r ymarfer hwn yn gyson ac mae

enghreiffitiau sy'n dangos bod cyfleoedd yn cael eu colli i drafod a fyddai pobl yn cael budd o gael eiriolwr, boed hynny'n ffurfiol neu'n anffurfiol.

3. Mae'r awdurdod lleol yn ymrwymedig i gefnogi gofalwyr di-dâl ac mae'n mynd ati i fonitro ei berfformiad o ran cynnig asesiadau i ofalwyr. Cafwyd cynnydd cadarnhaol yn nifer yr asesiadau a gynigir i ofalwyr. Mae cofnodion gofal cymdeithasol hefyd yn Nhudalen 6 o 12 cadarnhau bod gofalwyr yn cael cynnig asesiadau a'u bod yn cael cymorth i ddiwallu eu hanghenion cymwys. Fodd bynnag, nid yw'r ymarfer hwn yn gyson, ac mae ansawdd asesiadau gofalwyr yn amrywiol.
4. Ni chaiff adolygiadau o gynlluniau gofal a chymorth pobl eu cynnal yn gyson o fewn y terfynau amser statudol gofynnol.
5. Cadarnhaodd ymarferwyr eu bod yn cael amser i fyfrio ar eu hymarfer yn ffurfiol ac yn anffurfiol. Fodd bynnag, o'r sampl o gofnodion goruchwyllo ysgrifenedig a welwyd, dim ond cyfeiriadau cyfyngedig ac anghyson yr oeddent yn eu cynnwys at drafodaethau ynghylch ymarfer myfyriol, llesiant staff, anghenion datblygu a'r cynnydd a wnaed â phobl.

ATAL

Cryfderau

1. Mae'r awdurdod lleol wedi gwneud buddsoddiadau cyfalaf sylweddol gan wella'r amrywiaeth o wasanaethau gofal a chymorth a'u hargaeledd. Mae'r rhain yn cynnwys buddsoddi mewn safleoedd byw â chymorth anableddau dysgu newydd sy'n fwy addas i anghenion pobl nawr ac yn y dyfodol; a'r Ganolfan Dementia yng Nghanolfan Glanhwfa, Llangefni, sydd wedi cael ei hadnewyddu.
2. Mae'r rhestrau aros ar gyfer gwasanaethau cymorth cartref wedi lleihau'n sylweddol, a cheir prosesau cadarnach ar gyfer goruchwyllo sefyllfaoedd pobl sy'n aros am wasanaeth. O ganlyniad, mae mwy o bobl yn cael gofal a chymorth mwy amserol yn eu cartrefi eu hunain.
3. Mae un o'r Timau Adnoddau Cymunedol yn treialu prosiect bregusrwydd, gyda chefnogaeth y Gronfa Integreiddio Ranbarthol. Mae'r prosiect yn canolbwyntio'n benodol ar roi cymorth ymatebol wedi'i deilwra er mwyn atal achosion lle bydd pobl yn gorfod mynd i'r ysbyty.

Meysydd i'w Gwella

1. Mae heriau wrth ddarparu gofal seibiant byr addas, a lleoliadau arbenigol ar gyfer pobl ag anghenion nyrsio a dementia.
2. Mae enghreifftiau o bobl yn cael budd o dechnoleg gynorthwyol i hyrwyddo eu hannibyniaeth a'u diogelwch. Fodd bynnag, mae enghreifftiau eraill lle nad oes unrhyw dystiolaeth bod hyn wedi'i ystyried.

LLESIANT

Cryfderau

1. Mae ymarfer diogelu oedolion wedi gwella. Sefydlwyd grŵp ymarfer da ym maes diogelu sydd wedi ysgogi gwelliannau mewn perthynas ag ymarfer diogelu oedolion.
2. Caiff adroddiadau oedolion sy'n wynebu risg eu sgrinio'n briodol, a chynhelir ymholiadau mewn modd amserol yn unol ag a. 126 o Ddeddf 2014. Ymgynghorir yn briodol â phartneriaid perthnasol a chânt eu cynnwys ar gamau gwahanol o'r broses ddiogelu gan gynnwys yn ystod prosesau sgrinio, wrth ymgymryd ag ymholiadau ac yn ystod cyfarfodydd strategaeth.
3. Ystyrir pwy yw'r gweithiwr proffesiynol gorau i arwain yr ymholiad, gan ystyried pwy sy'n gyfarwydd i'r bobl a pharhad. Ceir ffocws ar hyrwyddo diogelwch yr oedolyn sy'n wynebu risg, ar sicrhau bod ei lais yn cael ei ystyried fel rhan ganolog o'r broses a bod rhesymeg glir pan gaiff ei lais a'i ddewisiadau eu diystyru. Caiff gwasanaeth eirioli annibynnol ffurfiol ei gomisiynu, gan sicrhau dull sy'n seiliedig ar hawliau.
4. Mae safon a chynnwys asesiadau o alluedd meddyliol wedi gwella gan sicrhau cydymffurfiaeth â gofynion Deddf Galluedd Meddyliol 2005 a'r Cod Ymarfer. Yn yr enghreifftiau gorau, defnyddir dulliau cyfathrebu priodol wedi'u teilwra at yr unigolyn, ac ystyrir pwy fyddai'r person gorau i gefnogi'r unigolyn, gan adlewyrchu dull sy'n canolbwyntio ar y person.
5. Cynhelir archwiliadau mewnol ar safon a chynnwys asesiadau o'r fath, gan nodi meysydd o ymarfer da a meysydd i'w cryfhau, gan ysgogi rhagor o welliannau.

Cynnydd ers cyhoeddi'r Adroddiad

Yn unol â gofynion, rydym wedi paratoi Cynllun Datblygu er mwyn monitro cynnydd a gwelliannau yn erbyn y meysydd a nodwyd gan AGC. Cyflwynwyd y cynllun datblygu hwn a'r adroddiad cysylltiedig i'r Pwyllgor Craffu Corfforaethol i'w gymeradwyo a rhoi sylwadau ar **16/10/2024**.

Ar ôl adolygu adroddiad a chynllun gweithredu'r Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol a Phennaeth y Gwasanaethau Oedolion a nodi ymatebion Swyddogion i'r pwyntiau trafod a godwyd, penderfynwyd-

- Bod y Pwyllgor wedi ystyried llythyr rhestr wirio Gwelliant Arolygiaeth Gofal Cymru mewn perthynas â Gwasanaethau Oedolion Cyngor Sir Ynys Môn, a gyhoeddwyd ar 22 Awst 2024.
- Bod y Pwyllgor wedi cynnig sylwadau ar yr adroddiad ac wedi cadarnhau bod y cynllun datblygu, a ddrafftwyd gan y Gwasanaeth yn adlewyrchu'r meysydd allweddol i'w gwella a'r ffordd orau o gynorthwyo i gefnogi gwaith y Gwasanaeth yn y dyfodol.

Camau gweithredu ychwanegol-

- **Swyddogion i ddarparu adroddiad ffurfiol i'r Pwyllgor ymhen 6 mis ar y cynnydd a wnaed wrth weithredu'r rhaglen waith ôl-arolygu.**

Mae Atodiad 1 i'r adroddiad hwn yn cynnwys Cynllun Datblygu Gwasanaeth wedi'i ddiweddarau sy'n manylu ar y cynnydd a wnaed yn ystod y 6 mis diwethaf yn erbyn yr holl feysydd gwella a amlygwyd gan y CIW.

Mae'r tabl isod yn crynhoi'r cynnydd a wnaed ar yr 11 pwynt gweithredu ers yr adroddiad olaf i craffu yn Hydref 2024.

Sgôr Lliw	16/10/2024	Mawrth 2025
Gwyrdd - gwaith wedi gorffen	4	8
Melyn - gwaith parhaus	6	3*
Oren- angen rhagor o waith	1	0
Coch - gwaith heb gychwyn	0	0

*Meysydd sydd angen monitro ac adolygiad cyson o waith ddydd i ddydd i gynnal cydymffurfiaeth.

7. Asesiadau effaith

7.1. Effeithiau posibl ar grwpiau a warchodir o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010

Nid oes asesiad effaith cydraddoldeb wedi'i gwblhau.

7.2. Effeithiau posibl ar y rhai sy'n profi anfantais economaidd-gymdeithasol (penderfyniadau strategol)

Nid oes asesiad effaith cydraddoldeb wedi'i gwblhau.

7.3. Effeithiau posibl ar gyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg a pheidio â thrin yr iaith yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Mae'r Adroddiad hwn ar gael yn Gymraeg a Saesneg.

Cynigiodd AGC ei arolygiad yn yr iaith o ddewis, a manteisiodd llawer o aelodau staff ar y cynnig gweithredol.

Mae ein hadrannau Gwasanaethau Cymdeithasol wedi ymrwmo i sicrhau ein bod yn cynnig ein gwasanaethau yn yr iaith o'r dewis - cadarnhawyd hyn gan AGC.

7.4. Sefydliad sero net erbyn 2030

D/b

8. Goblygiadau ariannol

Mae'r Adran Oedolion wedi, ac yn wynebu heriau ariannol sylweddol. Mae'r galw am wasanaethau wedi cynyddu, a rhagwelir y bydd yn parhau i gynyddu oherwydd newidiadau demograffig fydd yn arwain at gynnydd yn nifer y bobl hŷn sy'n byw ar yr Ynys. Mae hyn, ynghyd â chefnidir economaidd heriol parhaus yn golygu bod disgwyl i gyllideb yr Adran fod dan straen sylweddol i'r dyfodol. Mae'r pwysau hwn dros y 9 mlynedd diwethaf yn amlwg yng nghyllideb y Cyngor. Bydd gwariant ar Wasanaethau Oedolion yn 2025/26 yn cyfrif am 22% o gyllideb y Cyngor, o'i gymharu â 16.5% yn 2016. Pe bai cyfran yr Adran o gyfanswm gwariant wedi aros ar 16.5%, byddai hyn yn golygu diffyg o £9 miliwn.

9. Atodiadau

Atodiad 1 - Cynllun Datblygu Gwasanaeth

Atodiad 2 - 'Rhestr wirio Gwella Arolygiaeth Gofal Cymru wedi'i chyhoeddi ar 22 Awst 2024.

10. Awdur yr adroddiad a phapurau cefndir.

Awdur – Arwel Wyn Owen, Pennaeth Gwasanaethau Oedolion
--

ATODIAD 1 - ARCHWILIAD AGC - CYNLLUN GWEITHREDU – Wedi'i ddiwygio a'i ddiweddaru ym mis Mawrth 2025

CYNLLUN GWEITHREDU - GWASANAETHAU OEDOLION							
	POBL 4.01-4.11	GWEITHREDU/TASGAU	CYFRIFOLDEB	AMSERLEN	16/10/24	Mawrth 2025	Cynnydd, Camau Gweithredu a Sylwadau
1	Mae asesiadau a chynllunio gofal a chymorth yn sicrhau bod lleisiau pobl a'r hyn sy'n bwysig iddynt yn cael ei gynrychioli'n gyson.	Sicrhau bod llais defnyddiwr gwasanaeth yn cael ei gofnodi'n glir o fewn asesiadau.	Arweinydd Tîm / Gweithiwr Cymdeithasol	Parhaus	Parhaus	Parhaus	Mae Gweithwyr Cymdeithasol yn cael eu hatgoffa mewn goruchwyliaeth reolaidd o'r angen i gofnodi 'llais pobl' yn eu hasesiad. Bydd y gwaith yn parhau i gynnal safonau recordio. Mae Arweinwyr Tîm yn monitro trwy broses sicrhau ansawdd. Mae ffurflenni asesu wedi'u haddasu i helpu i ddwyn sylw at lais yr unigolyn.
2	Mae pobl yn cael eu hysbysu o'r penderfyniadau craidd sy'n cael eu gwneud amdanynt.	Cofnod o gynnig o gefnogaeth eiriolaeth a chofnod o resymu dros wrthod.	Arweinydd Tîm	Parhaus	Parhaus	Parhaus	Mae recordio wedi gwella; Mae'r cyfartaledd wedi cynyddu o dan 30% i dros 65% yn y flwyddyn hyd at Chwefror 2025. Mae gwaith yn mynd rhagddo i wella cofnodi ymhellach a sicrhau cysondeb wrth ail godio.

3	Mae trefniadau ar gyfer monitro amseroedd aros yn cael eu cryfhau, a chofnodion yn cael eu gwneud yn unol â hynny.	Cadarnhau trefniadau gyda disgwyliadau clir ac amseroedd ymateb/aros. Mabwysiadu a gweithredu'r Safonau Ymarfer Gwasanaeth Oedolion.	Uwch Reolwyr	Medi 2024	Cwblhau	Cwblhau	Safonau ymarfer newydd wedi'u cymeradwyo a'u cyflwyno i'r holl staff trwy'r Gynhadledd Staff a thrwy oruchwyliaeth. Mae cyswllt rheolaidd a ymgeiswyr sy'n aros am asesiad i adnabod unrhyw newid mewn amgylchiadau neu angen.
4	Mae adolygiadau o gynlluniau gofal a chymorth yn cael eu cynnal mewn modd amserol.	Sicrhau bod trefniadau i atgoffa staff o ddyddiad adolygu achos a mesur cydymffurfiaeth â gofyniad adolygu bob 12 mis. Bod adolygiadau yn cael eu cofnodi mewn fformat priodol i ddefnyddwyr.	Rheolydd Data Uwch Reolwyr	Ionawr 2024	Parhaus	Parhaus	Cyflwynwyd trefniadau newydd i fonitro ac amlygu amserlen adolygu. Mae capasiti Gweithwyr Cymdeithasol yn cyfyngu y gallu i adolygu. Mae achosion newydd / brys yn cael eu blaenoriaethu dros achosion hirdymor sy'n sefydlog. Mae perfformiad y gwasanaeth yn gyson, mae oddeutu 80% o gynlluniau gofal yn cael eu hadolygu yn flynyddol.
5	Mae gofalwyr yn cael cynnig asesiadau yn gyson yn unol â dyletswyddau statudol.	Sicrhau bod cynnig asesiad gofalwr yn cael ei gofnodi. Sicrhau bod asesiad gofalwr yn cael ei ailgynnig yn rheolaidd	Uwch Reolwyr Arweinwyr Tîm	Parhaus	Parhaus	Cwblhau	Cyflwynwyd ffurflen asesu gofalwyr wedi'i diweddaru. Mae hyn wedi gwella'r gallu i gofnodi a chadarnhau cynnig Asesiad Gofalwr. Mae cydymffurfiaeth wedi bod yn uwch na'r targed o 93% am y 6 mis diwethaf, gyda 4 o'r misoedd yn 100%.

		e.e. yn ystod adolygiad neu pan fo newid. Sicrhau templed i staff i sicrhau cysondeb yn ansawdd asesiadau gofawyr.					
6	Mae taliadau uniongyrchol yn parhau i gael eu blaenoriaethu i sicrhau eu hygyrchedd i bobl.	Sicrhau bod y cynnig o Daliad Uniongyrchol (a'r ymateb) yn cael ei gofnodi.	Rheolwr Busnes	Cwblhau	Cwblhau	Cwblhau	Ar adeg yr archwiliad yn roedd 232 o bobl yn derbyn Taliadau Uniongyrchol. Yn Mawrth 2025 mae 261 o bobl yn derbyn Taliadau Uniongyrchol.
		Trefnwch i'r fideo sy'n hyrwyddo ac yn esbonio'r cynllun gael ei ddosbarthu.	Swyddog Taliadau	Cwblhau	Cwblhau	Cwblhau	Mae fideo wedi eu gwblhau ac ar gael i'w dosbarthu i ddarpar ddefnyddwyr fel bo angen.
7	Rhoddir digon o amser i staff fyfyrto ar ymarfer ac elwa o gyfarwyddyd gan aelodau staff mwy profiadol.	Mabwysiadu polisi goruchwyllo newydd. i. Sicrhau bod goruchwyliaeth staff yn cael ei gofnodi ar ffurflen safonedig. ii. Cynyddu pwyslais ar ymarfer myfyriol.	Uwch Reolwyr Arweinwyr Tîm	14/01/2025		Cwblhau	Polisi Goruchwyllo newydd. Mabwysiadwyd ynghyd â ffurflenni a phrofformâu diwygiedig. Rhannwyd y rhain yng nghynhadledd staff ac maent yn cael eu defnyddio ers mis Ionawr 2025. Mae staff yn cael eu goruchwyllo yn rheolaidd ac mae cydymffurfiaid yn cael ei fonitro.

8	Mae gan bobl gyfathrebu amserol a mynediad at staff.	Sicrhau bod gwybodaeth gyswllt glir ar gael fel bod unigolion yn ymwybodol o sut y gallent gysylltu â staff.	Uwch Reolwyr	Hydref 2025		Cwblhau	System ffôn newydd wedi'i gyflwyno gan y Cyngor. Manteisiwyd ar y cyfle i ddiweddarau manylion cyswllt yr holl staff a hysbyswyd y staff am ddisgwyliadau ynghylch darparu manylion cyswllt i bobl yn dilyn ymweliadau.
	ATAL 4.12-4.14	GWEITHREDU/TASGAU	CYFRIFOLDEB	AMSERLEN	CYNNYDD		
9	Mae pobl yn derbyn y gofal a'r gefnogaeth gywir mewn modd amserol.	Parhau i feithrin perthnasoedd gwaith cadarnhaol gyda'r 3ydd sector i greu Ynys Oed-Gyfeillgar ac i wella mynediad at wasanaethau ataliol yn y gymuned.	Rheolwr Strategaeth Pobl Hŷn	Mawrth 2025	Parhaus	Parhaus	Mae Canolfan Dementia yng Nghanolfan Glanhwfa yn cael ei datblygu. Mae Cynllun Nifty60s wedi cychwyn ar draws Ynys Môn, yn ogystal â chydweithio gyda rhwydwaith o hybiau cymunedol i ddarparu gweithgareddau iechyd a lles. Mae'r gweithgareddau yn annog annibyniaeth a heneiddio'n dda ac wedi'u cydnabod fel rhai blaengar.
		Sicrhau adolygiad o restrau aros ar gyfer gwasanaethau dibreswyl.				Cwblhau	Byddwn yn adolygu rhestrau aros yn rheolaidd i sicrhau nad yw anghenion yr unigolyn wedi newid.
		Parhau i ddatblygu'r Prosiect Bregusrwydd.				Parhaus	Mae prosiect Bregusder Caergybi bellach wedi'i sefydlu'n dda. Bwriedir ymestyn i CRT Amlwch / Benllech fel y datblygiad nesaf i'w weithredu.

		Edrychwrch ar opsiynau i ddarparu seibiant tymor byr yn agosach at gartref y person.				Parhaus	Wedi'u gyrru gan anghenion unigol, mae pobl yn cael cynnig seibiant yn lleol gyda chydweithrediad Cynnal Gofalwyr a thrwy daliadau uniongyrchol. Bydd hwn yn parhau i fod yn faes ffocws yn seiliedig ar gyfleoedd ariannu.
	LLESIANT 4.17-4.21 LLES	GWEITHREDU/TASGAU	CYFRIFOLDEB	AMSERLEN	CYNNYDD		
10	Mae ansawdd a chyflawnrwydd arferion diogelu oedolion, gan gynnwys cadw cofnodion, yn cydymffurfio â Gweithdrefnau Diogelu Cymru (GDC). Mae hyn yn cynnwys cofnodion clir o benderfyniadau ar ôl y sgrinio cychwynnol, yn ogystal â'r rhesymeg a'r penderfyniad ynghylch a oes	Parhau gyda grŵp arfer da.	Rheolwr Diogelu	Cwblhau		Cwblhau	Mae Arweinwyr Tîm a chydweithwyr Diogelu wedi cyfarfod i adolygu a chadarnhau trefniadau arfer da. Rhwng 02/2024 - 02/2025 mae'r Adran Oedolion wedi derbyn 631 o adroddiadau diogelu, o'r rhain mae 236 wedi golygu ymholiadau diogelu.
		Sicrhau trefniadau sgrinio cyfeiriadau cadarn.				Cwblhau	Cyflwynwyd hyfforddiant i wella arferion sgrinio yn Teulu Môn.
		Sicrhau bod ystyriaeth o'r person mwyaf priodol i arwain.		Ar y gweill		Cwblhau	Mae Cylchoedd Dysgu gydag Arweinwyr Tîm a Diogelu i atgyfnerthu'r potensial i ddirprwyo ymholiadau yn fewnol, i bartneriaid a sefydliadau eraill.
		Bod amserlen o archwiliadau achlysurol i				Parhaus	Un archwiliad wedi'i gwblhau gydag amserlen bellach o archwiliadau i'w

	angen ymholiadau Adran 126 o Ddeddf 2014.	fesur ansawdd gwaith cydymffurfio ac i rannu arfer gorau.					trefnu. Mae absenoldeb dros dro staff yn cyfyngu ar gyflwyno amserlen archwilio lawn.
11	Mae ymarfer yn cyflawni ei ddyletswyddau statudol yn gyson yn unol â'r Ddeddf Galluedd Meddyliol (2005).	Bod trefn glir i ystyried yr angen am DGM. Bod adolygiad o DGM yn digwydd i gynnal safon ac annog arfer da.	Rheolwr Diogelu	Archwiliad Chwarterol Ar y gweill	Ar y gweill	Cwblhau	Archwiliad chwarterol yn cael ei gynnal i sicrhau bod safonau'n cael eu cynnal.

ARCHWILIAD WEDI CANOLBWYNTIO AR 11 MAES A AMLYGWYD YN YR ARCHWILIAD BLAENOROL. ELFENNAU PARTNERIAETH A NODWYD FEL DA AC HEB EU HYSTYRIED.

<u>TASGAU/CAMAU GWEITHREDU PENODOL</u>		<u>Gweithred hyd yma</u>
1.	Gwella trefniadau i adolygu rhestr aros a mecanwaith i ddiweddaru unigolion o'u statws a'u cynnydd. (4.1)	Mae pob unigolyn sy'n aros am asesiad wedi cael cyswllt i ddiweddaru ac adolygu a oes unrhyw newid mewn anghenion.
2.	Bod atgyfeiriadau OT yn cael eu gwirio wrth y drws ffrynt trwy gael staff Therapi Galwedigaethol yn Teulu Môn a monitro rhestr aros Th.G. yn rheolaidd i sicrhau bod anghenion yn berthnasol ac i wirio unrhyw ddewisiadau amgen. (4.2)	Rota Therapi Galwedigaethol yn Teulu Môn a defnyddio hyfforddeion OT i leihau'r rhestr aros o fân addasiadau a chyfeirio. Mae Swyddog Anabledd wedi ymuno â'r Tîm Adnoddau Cymunedol i gynnal asesiadau lefel isel sy'n caniatáu i Th.G. ganolbwyntio ar achosion cymhleth.

3.	Cadarnhau pwyntiau/manylion cyswllt clir ar gyfer defnyddwyr gwasanaeth a bod defnyddwyr gwasanaeth yn gallu cysylltu a gadael negeseuon i staff. (4.4)	Mae system ffôn newydd a ffonau symudol wedi cael eu cyflwyno i staff ac mae staff wedi cael gwybod am y disgwyliadau wrth gyfathrebu â dinasyddion.
4.	Bod gennym drefniadau i hysbysu unigolion am brosesau gwasanaeth (DP Fideo / Llawlyfr Cyllid Cleientiaid ac ati). (4.6)	Mae fideo hawdd ei ddefnyddio yn esbonio Taliadau Uniongyrchol wedi'i gynhyrchu. Mae'r Llawlyfr Cyllid Cleientiaid hefyd wedi'i ddiweddarau. Polisi diweddar diwygiedig i'w lansio yn Ebrill 2025
5.	Bod Safonau Ymarfer Gwasanaeth yn cael eu mabwysiadu a'u lansio'n ffurfiol yn y Gynhadledd Staff. (4.4)	Lansiwyd Safonau Ymarfer Newydd a'u rhannu gyda staff trwy'r gynhadledd staff. Mae disgwyliad ymarfer yn cael ei gadarnhau yn ystod sesiynau goruchwyllo ac mae gwell eglurder o ran rolau.
6.	Sicrhewch fod cynnig Taliadau Uniongyrchol yn cael ei gofnodi a'i gofnodi ar ffeil. (4.6)	Mae'r ffurflen asesu wedi'i diwygio gan wneud cynnig Taliadau Uniongyrchol yn faes gorfodol.
7.	Bod llais a dewis y defnyddiwr gwasanaeth / teulu/ yn cael ei glywed yn amlwg o fewn asesiadau. (4.7)	Cyflawnir hyn trwy oruchwyliaeth a thrwy Arweinwyr y Tîm yn ystod proses sicrhau ansawdd y panel.
8.	Cadarnhau bod eiriolaeth yn cael ei gynnig yn briodol a'r rhesymau pam nad oes ei angen/gwrthod. (4.8)	Mae'r ffurflen asesu wedi'i ddiwygio gan wneud y cynnig gweithredol o gymorth eiriolaeth yn faes gorfodol.
9.	Sicrhau bod Asesiadau Gofalwyr yn cael eu cynnig yn gyson trwy gyflwyno templed newydd i fodloni gofynion statudol. (4.9)	Mae'r cynnig o Asesiad Gofalwr hefyd wedi'i gynnwys fel maes gorfodol ar y ffurflen newydd. Mae ffurflen Asesu Gofalwyr hefyd wedi'i chreu i gynorthwyo a hwyluso'r broses.
10.	Mae trefniadau ar waith i sicrhau bod adolygiadau o gynlluniau gofal a chymorth yn cael eu cynnal yn gyson, ac o fewn amserlen statudol (12 mis) a bod adolygiadau yn y fformat mwyaf priodol ar gyfer unigolyn. (4.10)	Mae adolygiadau'n cael eu cynnal; fodd bynnag, nodir blaenoriaeth i achosion newydd ac achosion sy'n dod i'r amlwg oherwydd pwysau ar Weithwyr Cymdeithasol i hwyluso rhyddhau ysbytai a chefnogi unigolion yn y gymuned i atal derbyniadau i'r ysbyty.

11.	Mabwysiadu Polisi Goruchwyllo newydd a dogfennaeth gyffredin i sicrhau bod goruchwyliaeth yn cael ei gofnodi'n gyson. (4.11)	Mae Polisi Goruchwyllo newydd wedi'i gyflwyno a'i rannu gyda staff fel y model goruchwyllo. Mae hyn wedi'i weithredu ers Ionawr 2025. Mae'r polisi yn rhoi mwy o ffocws ar arferion myfyriol ac yn sicrhau amser pwrpasol i fyfyrion ar achosion unigol. Mae dogfennaeth recordio profforma newydd yn annog cysondeb.
12.	Adolygu darpariaeth seibiant tymor byr ac archwilio sut y gellid darparu gwasanaethau o'r fath mor agos at gartref â phosibl. (4.15)	Er bod rhai unigolion yn derbyn seibiant dros nos, mae cyfleoedd yn parhau yn heriol oherwydd argaeledd gwelyau cyfyngedig a pharodrwydd cartrefi i gymryd preswylwyr tymor byr. Defnyddir Taliadau Uniongyrchol hefyd i ddarparu cyfleoedd seibiant. Byddwn yn parhau i fynd ar drywydd cyfleoedd o fewn ein dyraniad ariannol.
13.	Bydd ystyriaeth yn cael ei roi i allu pobl i elwa o wasanaethau ataliol gan gynnwys technoleg gynorthwyl . (4.16)	Mae'r Adran yn archwilio ffyrdd y gallwn ddefnyddio AI yn y dyfodol i gefnogi datblygiadau. Erbyn diwedd Chwefror roedd dros 85% o dderbynwyr Teleofal wedi trosglwyddo o analog i ddigidol.
14.	Parhau gyda'r Grŵp Diogelu Arfer Da a sicrhau ei fod yn cwrdd yn rheolaidd. (4.17)	Mae Arweinwyr Tîm a chydweithwyr Diogelu wedi cyfarfod i adolygu a chadarnhau trefniadau arfer da.
15.	Sicrhau bod cynlluniau strategol a gweithredol yn cefnogi arferion gweithredol wrth ddiogelu.	Mae Arweinwyr Tîm a chydweithwyr diogelu yn cwrdd yn rheolaidd i sicrhau safonau ymarfer a chysondeb yn ymarferol.
16.	Sicrhau sgrinio digonol o adroddiadau oedolion mewn perygl a bod ystyriaeth yn cael ei wneud o'r gweithiwr proffesiynol gorau, a llais yr oedolyn sydd mewn perygl. (4.19)	Mae hyfforddiant wedi'i gynnal i ailddatgan y broses sgrinio yn Teulu Môn i gynyddu hyder staff.
17.	Sicrhau bod yr angen am DGM yn cael ei ystyried a'i gofnodi yn gyson. (4.20)	Mae gallu meddyliol yn faes gorfodol o fewn y ffurflenni asesu newydd. Mae adolygiad o asesiad Galluedd Meddyliol hefyd wedi'i gynnal gyda chanlyniad cadarnhaol.

18.	Cynnal archwiliadau gwasanaeth rheolaidd i rannu arfer da a sicrhau cydymffurfiaeth â disgwyliadau gwasanaeth. (4.21)	Mae archwiliadau gwasanaeth wedi cael eu cynnal i atgyfnerthu arfer da a meysydd gwella. Bydd archwiliadau pellach yn cael eu cynnal pan fydd staff yn dychwelyd o absenoldeb mamolaeth.
-----	--	--

Fôn Roberts,
Cyngor Sir Ynys Môn

Ein cyf / Our ref:

Dyddiad / Date:

Annwyl Gyfarwyddwr,

Ymweliad Gwiriad Gwella â Chyngor Sir Ynys Môn – gwasanaethau oedolion

Mae'r llythyr hwn yn crynhoi canfyddiadau'r ymweliad Gwiriad Gwella â gwasanaethau oedolion (y gwasanaeth), Cyngor Sir Ynys Môn rhwng 24 a 26 o Fehefin 2024. Roedd hwn yn dilyn yr Arolygiad Gwerthuso Perfformiad ym mis Hydref 2022.

1. Cyflwyniad

Rydym yn ymgymryd â gweithgarwch arolygu yn unol â Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 (Deddf 2014); llinellau ymholi allweddol; a'r safonau ansawdd yn y *Cod ymarfer mewn perthynas â pherfformiad a gwella gwasanaethau cymdeithasol yng Nghymru*. Mae hyn yn ein helpu i bennu pa mor effeithiol yw awdurdodau lleol wrth gefnogi, mesur a chynnal gwelliannau i bobl ac o fewn gwasanaethau.

1.2 Canolbwyntiodd y Gwiriad Gwella ar y cynnydd a wnaed yn y meysydd y nodwyd bod angen eu gwella yn ystod ein Harolygiad Gwerthuso Perfformiad ym mis Hydref 2022.

Egwyddor	Meysydd i'w gwella a nodwyd yn yr Arolygiad Gwerthuso Perfformiad ym mis Hydref 2022.	Cynnydd a nodwyd yn ystod y gwiriad gwella ym mis Mehefin 2024.
----------	---	---

Pobl	Mae'r asesiadau a'r cynlluniau gofal a chymorth yn sicrhau bod lleisiau pobl a'r hyn sy'n bwysig iddynt yn cael eu cynrychioli'n gyson	Rhai gwelliannau wedi'u gwneud: angen cymryd camau pellach.
	Caiff pobl eu hysbysu am y penderfyniadau craidd a wneir amdanynt	Rhai gwelliannau wedi'u gwneud: angen cymryd camau pellach.
	Caiff trefniadau ar gyfer monitro amseroedd aros eu hatgyfnerthu, a chaiff cofnodion eu cymryd yn unol â hynny	Gwelliannau wedi'u gwneud a rhaid eu cynnal.
	Caiff adolygiadau o gynlluniau gofal a chymorth eu cynnal mewn modd amserol	Rhai gwelliannau wedi'u gwneud: angen cymryd camau pellach.
	Cynigir asesiadau i ofalwyr yn gyson yn unol â dyletswyddau statudol	Rhai gwelliannau wedi'u gwneud: angen cymryd camau pellach.
	Caiff taliadau uniongyrchol eu blaenoriaethu o hyd er mwyn sicrhau eu bod ar gael yn hwylus i bobl	Gwelliannau wedi'u gwneud a rhaid eu cynnal.
	Rhoddir digon o amser i'r staff fyfyrio ar eu hymarfer a chânt gyfarwyddyd buddiol gan aelodau mwy profiadol o'r staff	Rhai gwelliannau wedi'u gwneud: angen cymryd camau pellach.
	Mae'r staff yn cyfathrebu â phobl mewn modd amserol a gall y bobl gysylltu â nhw	Gwelliannau wedi'u gwneud a rhaid eu cynnal.

Atal	Mae pobl yn cael y gofal a'r cymorth cywir mewn modd amserol.	Rhai gwelliannau wedi'u gwneud: angen cymryd camau pellach.
Llesiant	Mae ansawdd a chyflawnrwydd ymarfer diogelu oedolion, gan gynnwys y broses ar gyfer cadw cofnodion, yn cydymffurfio â Gweithdrefnau Diogelu Cymru. Mae hyn yn cynnwys llunio cofnodion clir o benderfyniadau ar ôl y broses sgrinio gychwynnol, ynghyd â'r rhesymeg a'r penderfyniad o ran a oes angen ymholiadau Adran 126 o dan Ddeddf 2014. Mae'r ymarfer sydd ar waith yn cyflawni'r dyletswyddau statudol yn gyson yn unol â'r Ddeddf Galluedd Meddyliol (2005).	Gwelliannau wedi'u gwneud a rhaid eu cynnal. Gwelliannau wedi'u gwneud a rhaid eu cynnal.

2. Rhestr Terminoleg

Ceir rhestr terminoleg yn Atodiad 1.

3. Crynodeb - Gwasanaethau Oedolion

3.1 Mae tîm arwain cryf yng ngwasanaethau oedolion Cyngor Sir Ynys Môn, sydd wedi cyflwyno newidiadau cadarnhaol a'u rhoi ar waith. Mae'r tîm arwain yn ymwybodol o feysydd y mae angen eu hatgyfnerthu ymhellach. Mae nhw wedi gweithio'n galed i bennu cyfeiriad clir ar gyfer newid, gan lunio dogfennau strategol a gweithredol perthnasol, gyda chefnogaeth ymarferwyr cymwys ac ymroddedig, er mwyn rhoi'r newidiadau gofynnol ar waith yn ymarferol.

3.2 Mae'r ymarferwyr yn disgrifio aelodau'r tîm arwain fel unigolion gweladwy, hygyrch a chefnogol. Disgrifir hefyd ddiwylliant y gwasanaeth fel diwylliant iach a chadarnhaol, gyda pholisi drws agored yn cael ei hyrwyddo'n gyson. Mae'r arweinwyr yr un mor gadarnhaol ynghylch ymarfer ac ymrwymiad yr ymarferwyr.

3.3 Mae mwy o sefydlogrwydd yn y timau staff, ac ymhlith timau'r darparwyr cymorth cartref a chartrefi gofal. Mae hyn wedi arwain at wasanaeth gwell a mwy amserol i'r bobl, a hynny ar adeg lle y cafwyd cynnydd yn nifer yr atgyfeiriadau a chynnydd o ran cymhlethdod anghenion pobl.

3.4 Mae'r gwasanaeth wedi parhau i elwa ar gymorth corfforaethol a gwleidyddol. Mae'n hanfodol bod hyn yn parhau, er mwyn sicrhau bod y cynnydd a wneir yn cael ei gynnal, a bod y meysydd y mae angen eu gwella ymhellach yn cael cefnogaeth ac adnoddau digonol. Mae hyn er mwyn sicrhau bod yr awdurdod lleol yn cyflawni ei gyfrifoldebau statudol yn gyson.

4.0 Canfyddiadau allweddol a thystiolaeth

Cyflwynir canfyddiadau allweddol ac enghreifftiau o dystiolaeth isod yn unol â phedair egwyddor Deddf 2014.

Pobl

Cryfderau

4.1 Mae'r rhestrau aros ar gyfer asesiadau gwaith cymdeithasol wedi lleihau'n sylweddol. Mae trefniadau clir ar waith bellach ar gyfer monitro rhestrau o'r fath, gyda'r awdurdod lleol yn cysylltu â phobl sy'n aros i gael asesiad fel mater o drefn i holi ynghylch eu diogelwch a'u llesiant.

4.2 Mae'r rhestrau aros ar gyfer gwasanaethau therapi galwedigaethol yn uchel o hyd. Fodd bynnag, mae'r trefniadau wrth y drws ffrynt wedi cael eu hatgyfnerthu yn ddiweddar. Mae Therapydd Galwedigaethol bellach yn craffu ar atgyfeiriadau ac yn eu goruchwyllo'n fanylach. Rhoddir ystyriaeth i gadarnhau a yw'r atgyfeiriad wedi'i wneud i'r gwasanaeth cywir, neu a fyddai math arall o wybodaeth, cyngor neu gymorth o bosibl yn fwy priodol. Bydd hyn yn helpu i sicrhau bod pobl yn cael y cymorth cywir mewn modd mwy amserol, pan fydd yr ymarfer wedi'i roi ar waith yn llawn.

4.3 Ar y cyfan, mae'r prosesau ar gyfer cyfathrebu â phobl wedi gwella. Ceir enghreifftiau o wybodaeth yn cael ei rhannu'n briodol â phobl, gan gynnwys diweddariadau cynnydd am wasanaethau, cyfarpar a newidiadau o ran gweithwyr allweddol.

4.4 O ran cysylltu â'r gwasanaeth, nododd y mwyafrif o'r ymatebwyr (68%) i arolwg pobl a gyhoeddwyd ei fod yn 'hawdd iawn' neu'n 'hawdd', gyda nifer bach (18%) yn nodi 'ddim yn hawdd nac yn anodd', a nifer bach o ymatebwyr eraill (14%) yn nodi ei fod 'ddim yn hawdd' neu'n 'anodd iawn'. Mae'r gwasanaethau drws ffrynt i blant ac oedolion bellach wedi cael eu cydleoli, gan gynnig mwy o gydnerthedd o ran gallu'r gwasanaeth i ymateb i bobl, sydd wedi cyfrannu at wella safon ac amseroldeb y broses o gyfathrebu â phobl. Mae'r sylwadau cyffredinol ynghylch cysylltu â'r awdurdod lleol yn gadarnhaol. Mae'r safonau ymarfer a luniwyd ac a gyhoeddwyd yn ddiweddar ar gyfer y gwasanaeth, y cyfrannodd y staff atynt, yn esbonio'r disgwyliad o ran y terfynau amser ar gyfer ymateb i bobl. Gallai hyn lywio gwelliannau pellach mewn perthynas ag amseroldeb a safon y broses gyfathrebu.

4.5 Dangosodd canlyniadau ein harolwg hefyd fod y rhan fwyaf o bobl yn fodlon ar y broses gyfathrebu. Er enghraifft, nododd 96.5% o'r ymatebwyr eu bod yn cael eu trin ag urddas "bob amser" neu "y rhan fwyaf o'r amser", a dywedodd 89% eu bod yn teimlo bod y staff yn gwrando arnynt "bob amser" neu "y rhan fwyaf o'r amser."

4.6 Yn unol â'r Cynllun Darparu Gwasanaethau, mae'r gwasanaeth wedi ehangu ei adnoddau i hyrwyddo'r opsiwn taliadau uniongyrchol sy'n ymarfer cadarnhaol. Gwelwyd tystiolaeth bod taliadau uniongyrchol yn cael eu trafod â phobl fel opsiwn iddynt ei ddefnyddio i ddiwallu eu hanghenion cymwys. Mae nifer y bobl sy'n cael taliadau uniongyrchol wedi cynyddu. Soniodd un gofalwr y siaradwyd ag ef am fanteision taliadau uniongyrchol iddo. Mae wedi gallu nodi a dewis unigolyn y mae'n gyfarwydd ag ef i'w gefnogi ar adeg addas ac mewn lleoliad addas er mwyn diwallu anghenion y person sy'n derbyn gofal a'r gofalwr.

Meysydd i'w Gwella

4.7 Mae tystiolaeth o lais a dewis pobl mewn asesiadau a chynlluniau gofal a chymorth yn anghyson o hyd. Mae enghreifftiau da lle ceir cyfeiriadau amlwg at ddymuniadau, teimladau a chanlyniadau pobl. Mewn enghreifftiau eraill, mae llais a dewis unigolion yn gyfyngedig ac nid yw'n glir. Yn yr un modd, mae tystiolaeth o leisiau aelodau o'r teulu ac eiriolwyr anffurfiol hefyd yn anghyson. Os bydd yr unigolyn yn cytuno i hynny, dylai safbwyntiau'r teulu a gofalwyr di-dâl hefyd lywio'r asesiadau a'r cynlluniau gofal a chymorth. **Yn unol â'r Cod Ymarfer, Rhan 3 (asesu anghenion unigolion), rhaid i asesiadau gynnwys y pum elfen allweddol ac adlewyrchu sgysiau sy'n seiliedig ar gryfderau a gynhelir â phobl er mwyn nodi beth sy'n bwysig iddynt. Rhaid iddynt hefyd gynnwys y canlyniadau personol y maent am eu cyflawni a pha gyfraniad y gallan nhw a'u teulu, eu ffrindiau a'r gymuned leol ei wneud tuag at gyflawni'r canlyniadau hynny.**

4.8 Mae enghreifftiau o wasanaeth eirioli yn cael ei gynnig yn briodol i bobl. Mae'n amlwg bod pobl yn cael budd o wasanaeth eirioli proffesiynol annibynnol, gan gynnwys yng nghyd-destun materion diogelu. Fodd bynnag, nid yw'r ymarfer hwn yn gyson ac mae enghreifftiau sy'n dangos bod cyfleoedd yn cael eu colli i drafod a fyddai pobl yn cael budd o gael eiriolwr, boed hynny'n ffurfiol neu'n anffurfiol. Mae angen nodi mwy o fanylion hefyd pan gaiff cynigion o'r fath eu gwrthod. **Rhaid i'r awdurdod lleol sicrhau bod pobl yn cael eu grymuso'n gyson i fynegi eu hanghenion ac i gymryd rhan lawn fel partneriaid cyfartal, gyda'r opsiwn o gael eiriolaeth yn cael ei esbonio'n glir.**

4.9 Mae'r awdurdod lleol yn ymrwymedig i gefnogi gofalwyr di-dâl ac mae'n mynd ati i fonitro ei berfformiad o ran cynnig asesiadau i ofalwyr. Cafwyd cynnydd cadarnhaol yn nifer yr asesiadau a gynigir i ofalwyr. Mae cofnodion gofal cymdeithasol hefyd yn

cadarnhau bod gofalwyr yn cael cynnig asesiadau a'u bod yn cael cymorth i ddiwallu eu hanghenion cymwys. Fodd bynnag, nid yw'r ymarfer hwn yn gyson, ac mae ansawdd asesiadau gofalwyr yn amrywiol. Mae'r awdurdod lleol yn gweithio ar dampled drafft ar gyfer asesu anghenion gofalwyr, a bydd y templed diwygiedig yn helpu i sicrhau bod yr asesiadau yn bodloni'r gofynion statudol. **Rhaid i'r awdurdod lleol asesu'n fwy cyson yn unol â chanllawiau statudol a oes gan ofalwr anghenion cymorth (neu a yw'n debygol y bydd ganddo anghenion o'r fath yn y dyfodol) ac os felly, beth yw'r anghenion hynny neu'r anghenion tebygol hynny (Cod Ymarfer (Rhan 3) o Ddeddf 2014).**

4.10 Ni chaiff adolygiadau o gynlluniau gofal a chymorth pobl eu cynnal yn gyson o fewn y terfynau amser statudol gofynnol. **Er y cydnabyddir bod rhywfaint o waith cadarnhaol i oruchwylio a rhoi sicrwydd ynghylch amgylchiadau rhai pobl drwy drafodaethau wythnosol â darparwyr ac yn ystod cyfarfodydd wythnosol y Tîm Adnoddau Cymunedol amlddisgyblaethol, rhaid i'r awdurdod lleol sicrhau nad yw'r dyddiad adolygu fwy na 12 mis yn ddiweddarach er mwyn sicrhau bod cynlluniau gofal a chymorth yn dal i fod yn briodol ac yn berthnasol i'r unigolyn. Dylid sicrhau hefyd y caiff adolygiadau eu cynnal gan ddefnyddio'r fformat mwyaf priodol i'r unigolyn.**

4.11 Cadarnhaodd ymarferwyr eu bod yn cael amser i fyfyrion ar eu hymarfer yn ffurfiol ac yn anffurfiol. Fodd bynnag, o'r sampl o gofnodion goruchwylio ysgrifenedig a welwyd, dim ond cyfeiriadau cyfyngedig ac anghyson yr oeddent yn eu cynnwys at drafodaethau ynghylch ymarfer myfyriol, llesiant staff, anghenion datblygu a'r cynnydd a wnaed â phobl. Mae'n galonogol nodi bod Cyngor Sir Ynys Môn wedi drafftio polisi goruchwylio wedi'i ddiweddarau. Nodir bod y fersiwn ddrafft yn atgyfnerthu'r ffocws ar ymarfer myfyriol wedi'i lywio gan fframwaith cysyniadol ar gyfer goruchwyliaeth effeithiol. Mae Cynllun Darparu Gwasanaethau'r awdurdod lleol yn cyfeirio at ragor o strategaethau i wella ymarfer myfyriol ac mae'n cynnwys trefniadau ar gyfer monitro ac adolygu ffeiliau goruchwylio a hyfforddiant pellach gan ganolbwyntio ar fentora. **Rhaid i'r awdurdod lleol sicrhau tystiolaeth gyson i ddangos bod ymarfer, llesiant staff, ac anghenion hyfforddiant a datblygiad yn cael eu goruchwylio, a bod trafodaethau myfyriol yn cael eu cynnal.**

Atal

Cryfderau

4.12 Mae'r awdurdod lleol wedi gwneud buddsoddiadau cyfalaf sylweddol gan wella'r amrywiaeth o wasanaethau gofal a chymorth a'u hargaeledd. Mae'r rhain yn

cynnwys buddsoddi mewn safleoedd byw â chymorth anabledau dysgu newydd sy'n fwy addas i anghenion pobl nawr ac yn y dyfodol; a'r Ganolfan Dementia yng Nghanolfan Glanhwfa, Llangefni, sydd wedi cael ei hadnewyddu. **Caiff nifer o wasanaethau trydydd sector eu cyd-leoli yn y ganolfan gan gynnig gwybodaeth, cyngor a gweithgareddau gwahanol i bobl sy'n byw gyda dementia a'u gofalwyr mewn un lleoliad sy'n arfer cadarnhaol.**

4.13 Mae'r rhestrau aros ar gyfer gwasanaethau cymorth cartref wedi lleihau'n sylweddol, a cheir prosesau cadarnach ar gyfer goruchwyllo sefyllfaoedd pobl sy'n aros am wasanaeth. O ganlyniad, mae mwy o bobl yn cael gofal a chymorth mwy amserol yn eu cartrefi eu hunain.

4.14 Mae un o'r Timau Adnoddau Cymunedol yn treialu prosiect bregusrwydd, gyda chefnogaeth y Gronfa Integreiddio Ranbarthol. Mae'r prosiect yn canolbwyntio'n benodol ar roi cymorth ymatebol wedi'i deilwra er mwyn atal achosion lle bydd pobl yn gorfod mynd i'r ysbyty. **Mae tystiolaeth ystadegol yn dangos bod nifer y bobl yn yr ardal y mae angen gofal brys heb ei gynllunio arnynt wedi lleihau, gyda phobl yn cael eu cefnogi i aros yn eu cartrefi gyda chymorth amlddisgyblaethol. Mae hyn yn enghraifft o arfer cadarnhaol.**

Meysydd i'w Gwella

4.15 Mae heriau wrth ddarparu gofal seibiant byr addas, a lleoliadau arbenigol ar gyfer pobl ag anghenion nyrsio a dementia. Clywsom fod rhai pobl wedi gorfod defnyddio gwasanaethau o'r fath y tu allan i ardal yr awdurdod lleol, oherwydd diffyg argaeledd yn lleol. **Rhaid i'r awdurdod lleol barhau i weithio ar ei ddatblygiadau strategol a gweithredol mewn partneriaeth ag eraill, er mwyn sicrhau bod pobl yn cael y gofal a'r cymorth cywir mewn modd amserol a hynny mor agos â phosibl at eu cartref.**

4.16 Mae enghreifftiau o bobl yn cael budd o dechnoleg gynorthwyol i hyrwyddo eu hannibyniaeth a'u diogelwch. Fodd bynnag, mae enghreifftiau eraill lle nad oes unrhyw dystiolaeth bod hyn wedi'i ystyried. **Yn ystod y broses asesu a'r broses o gynllunio gofal a chymorth, rhaid i'r awdurdod lleol sicrhau bod ymarferwyr yn ystyried yn gyson a fyddai gwasanaethau ataliol o fudd i bobl, gan gynnwys technoleg gynorthwyol.**

Llesiant

Cryfderau

4.17 Mae ymarfer diogelu oedolion wedi gwella. Sefydlwyd grŵp ymarfer da ym maes diogelu sydd wedi ysgogi gwelliannau mewn perthynas ag ymarfer diogelu oedolion. Caiff gwelliannau o ran ymarfer diogelu gweithredol eu cefnogi gan gynlluniau strategol a gweithredol sy'n cynnwys y canlynol, ymhlith eraill: cynllun darparu gwasanaethau, cynllun gwella diogelu oedolion a chanllawiau ymarfer ar gyfer gwasanaethau oedolion - ymgymryd ag ymholiadau diogelu oedolion.

4.18 Caiff adroddiadau oedolion sy'n wynebu risg eu sgrinio'n briodol, a chynhelir ymholiadau mewn modd amserol yn unol ag a. 126 o Ddeddf 2014. Ymgynghorir yn briodol â phartneriaid perthnasol a chânt eu cynnwys ar gamau gwahanol o'r broses ddiogelu gan gynnwys yn ystod prosesau sgrinio, wrth ymgymryd ag ymholiadau ac yn ystod cyfarfodydd strategaeth. Mae'r cofnodion yn glir ac yn gynhwysfawr, gan ddangos cydymffurfiaeth gryfach â Gweithdrefnau Diogelu Cymru.

4.19 Ystyrir pwy yw'r gweithiwr proffesiynol gorau i arwain yr ymholiad, gan ystyried pwy sy'n gyfarwydd i'r bobl a pharhad. Ceir ffocws ar hyrwyddo diogelwch yr oedolyn sy'n wynebu risg, ar sicrhau bod ei lais yn cael ei ystyried fel rhan ganolog o'r broses a bod rhesymeg glir pan gaiff ei lais a'i ddewisiadau eu diystyru. Caiff gwasanaeth eirioli annibynnol ffurfiol ei gomisiynu, gan sicrhau dull sy'n seiliedig ar hawliau.

4.20 Mae safon a chynnwys asesiadau o alluedd meddyliol wedi gwella gan sicrhau cydymffurfiaeth â gofynion Deddf Galluedd Meddyliol 2005 a'r Cod Ymarfer. Yn yr enghreifftiau gorau, defnyddir dulliau cyfathrebu priodol wedi'u teilwra at yr unigolyn, ac ystyrir pwy fyddai'r person gorau i gefnogi'r unigolyn, gan adlewyrchu dull sy'n canolbwyntio ar y person. Caiff dogfennaeth berthnasol ei hystyried ac ymgynghorir â'r bobl allweddol hefyd er mwyn helpu i wneud penderfyniadau hyddysg a chadarn. Fodd bynnag, dylid ystyried yr iaith a ddefnyddir wrth nodi'r rheswm dros yr asesiad, gan sicrhau bod pob parti perthnasol yn ei deall, lle y bo'n bosibl. Mewn un enghraifft, nid oedd unrhyw dystiolaeth bod asesiad o alluedd meddyliol wedi'i gynnal lle byddai wedi bod yn briodol gwneud hynny. **Rhaid i'r awdurdod lleol sicrhau y caiff yr angen am Asesiad o Alluedd Meddyliol ei ystyried yn gyson ac y caiff asesiad o'r fath ei gynnal pan na fydd yn glir a oes gan unigolyn y galluedd meddyliol i wneud penderfyniad penodol.**

4.21 Cynhelir archwiliadau mewnol ar safon a chynnwys asesiadau o'r fath, gan nodi meysydd o ymarfer da a meysydd i'w cryfhau, gan ysgogi rhagor o welliannau.

5. Y Camau Nesaf

5.1 Rydym yn disgwyl i Gyngor Sir Ynys Môn gymryd camau priodol i fynd i'r afael â'r meysydd y nodwyd bod angen eu gwella. Byddwn yn monitro cynnydd drwy ein gweithgarwch adolygu perfformiad parhaus gyda'r awdurdod lleol. Rydym yn croesawu ymdrechion gan yr awdurdod lleol i rannu'r ymarfer cadarnhaol a nodwyd gydag awdurdodau lleol eraill, er mwyn hyrwyddo'r gwersi a ddysgwyd a helpu i lywio gwelliant parhaus mewn gwasanaethau statudol ledled Cymru.

5.2 Disgwylir i'r awdurdod lleol gyflwyno'r llythyr hwn i aelodau etholedig a'i wneud yn destun proses graffu gyhoeddus drwy gyfarfod pwyllgor ffurfiol ac agored cyn gynted â phosibl. Dylid hefyd estyn gwahoddiad i AGC fynychu'r cyfarfod.

6. Methodoleg

Gwaith maes

- Casglwyd y rhan fwyaf o'r dystiolaeth arolygu drwy adolygu profiadau pobl, drwy edrych ar eu cofnodion gofal cymdeithasol a'u holrhain. Gwnaethom adolygu 35 o gofnodion gofal cymdeithasol ac olrhain pedwar.
- Gall olrhain cofnod gofal cymdeithasol unigolyn gynnwys sgwrsio â'r person sy'n cael gwasanaethau gofal cymdeithasol, ei deulu neu ei ofalwyr, ei weithiwr allweddol, rheolwr y gweithiwr allweddol, a gweithwyr proffesiynol cysylltiedig eraill.
- Gwnaethom ymgysylltu, drwy gyfweiliadau a/neu grwpiau ffocws, â 3 unigolyn sy'n derbyn gwasanaethau a/neu eu gofalwr.
- Gwnaethom ymgysylltu drwy gyfweiliadau a/neu grwpiau ffocws â 10 o gyflogeion yr awdurdod lleol.
- Gwnaethom gyfweld â 2 eiriolwr annibynnol ffurfiol.
- Gwnaethom edrych ar sampl o ffeiliau goruchwyllo staff.
- Gwnaethom edrych ar ddogfennau ategol a anfonwyd at AGC at ddiben yr arolygiad.
- Gwnaethom ddosbarthu arolygon i staff gwasanaethau cymdeithasol yr awdurdod lleol, pobl a gofalwyr. Cafodd 54 o arolygon eu cwblhau gan staff gwasanaethau cymdeithasol a chafodd 56 o arolygon eu cwblhau gan bobl neu eu gofalwyr.

Mae ein Hysbysiad Preifatrwydd ar gael yn <https://arolygiaethgofal.cymru/sut-rydym-yn-defnyddioch-gwybodaeth-bersonol>.

7. Y Gymraeg

7.1 Cyflawnwyd ymrwymiad AGC i ddarparu cynnig rhagweithiol i gynnal rhannau o'r arolygiad yn Gymraeg. Roedd angen y cynnig rhagweithiol yn ystod yr arolygiad hwn.

8. Cydnabyddiaethau

8.1 Hoffai AGC ddiolch i'r staff, y partneriaid a'r bobl a roddodd o'u hamser i gyfrannu at yr arolygiad hwn.

Yn gywir,

Lou Bushell-Bauers

Pennaeth Arolygu Awdurdodau Lleol

Arolygiaeth Gofal Cymru

Atodiad 1

Rhestr Terminoleg

Term	Beth rydym yn ei olygu yn ein hadroddiadau a'n llythyrau
Rhaid	Ystyrir bod angen gwella i'r awdurdod lleol gyflawni dyletswydd a nodir mewn deddfwriaeth, rheoliad neu god ymarfer. Nid yw'r awdurdod lleol yn cyflawni ei ddyletswydd/dyletswyddau statudol ar hyn o bryd a rhaid iddynt weithredu.
Dylai	Bydd gwelliant yn cynnig gwasanaeth gwell a/neu ganlyniadau gwell i'r bobl a/neu eu gofalwr. Nid yw'n cyfateb i fethiant i gyflawni dyletswydd statudol ar hyn o bryd; ond heb gymryd camau addas, mae risg y gallai'r awdurdod lleol fethu â chyflawni ei ddyletswydd/dyletswyddau cyfreithiol yn y dyfodol.
Ymarfer cadarnhaol	Meysydd o gryfder a nodwyd yn yr awdurdod lleol. Mae'n ymwneud ag ymarfer yr ystyrir ei fod yn arloesol a/neu sy'n arwain yn gyson at ganlyniadau cadarnhaol i bobl sy'n cael gwasanaethau statudol.
Gwella	Mae hyn yn ymwneud â meysydd y mae'r awdurdod lleol wedi'u hatgyfnerthu y nodwyd yn ein gweithgarwch blaenorol bod angen eu gwella er mwyn cyflawni dyletswydd a nodir mewn deddfwriaeth, rheoliad neu god ymarfer.
Atal ac Ymyrryd yn Gynnar	Un o egwyddorion Deddf 2014 sy'n anelu at sicrhau bod cymorth ar gael i atal sefyllfaoedd rhag gwaethygu, a gwella'r broses o sicrhau llesiant unigol a chyffredinol. Mae'r egwyddor hon yn canolbwyntio ar gynyddu gwasanaethau ataliol mewn cymunedau er mwyn atal anghenion critigol rhag dwysáu.
Llais a Rheolaeth	Un o egwyddorion Deddf 2014 sy'n anelu at roi unigolion a'u hanghenion wrth wraidd eu gofal a'u cymorth, a rhoi llais a rheolaeth iddynt mewn perthynas â'r canlyniadau a all eu helpu i sicrhau llesiant ac i gyflawni'r pethau sydd bwysicaf iddynt.
Llesiant	Un o egwyddorion Deddf 2014 sy'n anelu at sicrhau llesiant i bobl ym mhob rhan o'u bywydau. Mae llesiant yn golygu

	mwyr na bod yn iach. Mae'n ymwneud â bod yn ddiogel ac yn hapus, cael dewis a chael y cymorth priodol, bod yn rhan o gymuned gadarn, bod â ffrindiau a chydberthnasau buddiol, a chael diddordebau, gwaith neu cyfleoedd dysgu. Mae'n ymwneud â helpu pobl i sicrhau eu llesiant eu hunain a mesur llwyddiant gofal a chymorth.
Cydgynhyrchu	Un o egwyddorion Deddf 2014 sy'n anelu at gynnwys pobl yn fwy wrth ddylunio a darparu eu gofal a'u cymorth. Mae'n golygu sicrhau bod sefydliadau a gweithwyr proffesiynol yn gweithio gyda nhw a'u teulu, eu ffrindiau a'u gofalwyr er mwyn sicrhau eu bod yn cael y gofal a'r cymorth gorau.
Gwaith amlasiantaethol	Un o egwyddorion Deddf 2014 sy'n anelu at atgyfnerthu'r trefniadau cydweithio rhwng sefydliadau gofal a chymorth er mwyn gwneud yn siŵr bod y mathau priodol o gymorth a gwasanaethau ar gael mewn cymunedau lleol i ddiwallu anghenion pobl. Mae crynodeb y Ddeddf yn nodi ei bod hi'n ofynnol i awdurdodau cyhoeddus gydweithredu a gweithio mewn partneriaeth.
Yr hyn sy'n bwysig	Mae sgysiau am 'Yr Hyn sy'n Bwysig' yn galluogi gweithwyr proffesiynol i ddeall sefyllfa pobl, eu llesiant ar y pryd, a'r hyn y gellir ei wneud i'w helpu. Mae'n sgwrs gyfartal ac mae'n bwysig er mwyn helpu i sicrhau y caiff llais yr unigolyn neu'r gofalwr a'r 'hyn sy'n bwysig' iddynt eu clywed.